

TARIM - ENDÜSTRİ DENGESİ VE AGRİNDUS ANLAMİ

Yazan :

Doç. Dr. Osman N. Koçtürk

Türkiyemiz ekonomik ve sosyal yapısı bakımından geri kalmış ülkelere has nitelikler gösteren bir tarım memleketidir. İleri toplumlarda milli gelirin önemli bir kısmı endüstri ve hizmetler kesimlerinden sağlanırken, geri kalmış toplumlarda ekonominin daha çok tarıma dayalı olduğunu görüyoruz.

Kurtuluş savaşını takip eden süre içinde bu gerçeğin Türkiyede de anlaşılması tarım kesiminin milli gelire yaptığı katkı miktarı ile, tarımda çalışan nüfusun belirli bir tempoya göre azalmasına ve endüstri ile hizmetler kesiminde gelişmeler kaydedilmesine sebep olmuştur. Zahirî olarak olumlu gibi görünen bu inkişaf, tarım kesiminde belirli ve ileri bir hedefe ulaşılmadan endüstrileşme çabası içine girilmesi dolayısıyla, tarım ve endüstri kesimleri arasındaki ilişkilerin gevşemesine, dengenin bozulmasına ve bu iki sektörün iç bünyelerinde hemen dikkate alınarak hızla giderilmesi gereken bazı olumsuz gelişmelere yol açmış bulunuyor. Kalkınma planı bazı teorik yenilikler ve milli geliri artırma bakımından faydalı olabilecek müsbet prensipler getirmiştir. Bundan dolayı fikri açmak ve tarım kesimi ile endüstri kesimi arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak suretiyle iki ana kesim arasında-

ki dengenin kalkınmadaki önemini belirtmek, bazı örnekler vermek suretiyle bu sektörlerin iç bünyelerindeki olumsuz gelişmeleri ortaya çıkarmak halen hazırlanmakta olan ikinci beş yıllık kalkınma planına müsbet bir yön verme bakımından faydalı olabilir. Tarım ve endüstri sektörlerinin milli gelire yaptıkları katkı veya bu iki kesimde görev almış vatandaşların genel nüfusa oranı iki kesim arasında dengenin kurulmuş veya kurulamamış olması hakkında bize tam bir bilgi verememektedir. Milli gelirin düşük ve bir toplumun geri kalmış olmasında tarım ve endüstri sektörlerindeki dengesizlik kadar kesimlerin iç yapılarındaki gelişmeler de etkili olabilmektedir. Oldukça karışık ve sonuçları bakımından toplumun kalkınması ile yakından ilgili olan bu ilişkilerin daha iyi anlaşılabilmesi için «kalkınma»nın maksada uygun bir tarifini yapmak icap etmektedir.

Kalkınmanın Tarifi :

Toplumların sınıflandırılması ve koşulları yaklaşık olan memleketlerin bir grup halinde mütalâası için çeşitli kriteriyumlar kullanılmıştır. Bunlar arasında en çok itibar gören ölçü paraya dayanmakta ve bir memleketin durumunu tesbit için bir kişinin bir yılda sağladığı ortalama gelir esas kabul edilmektedir.

Bu ölçüler içinde kalındığı takdirde Dünya milletlerini altı gurup halinde sınıflandırmak kabildir. Bir insanın bir yılda ortalama olarak 1000 dolar veya daha fazla gelir sağlayabildiği toplumlar birinci guruba girmektedirler. İkinci gurupta yıllık gelir 575 - 1000 dolar arasında, üçüncü gurupta 350 - 575 dolar, dördüncü gurupta 200 - 350 dolar, beşinci gurupta 100 - 200 dolar arasında değişmekte, insan başına düşen milli gelirin 100 dolardan daha az olduğu memleketler ise altıncı gurup memleketler olarak kabul edilmektedirler.

Toplumları sınıflandırmada insan başına isabet eden yıllık milli gelir payının bir ölçü olarak kullanılması bir bakıma yanlış değildir. Çünkü toplumun ekonomik ve sosyal değerleri milli gelire paralel olarak değişmekte, bu davranış pratik bir değer taşıdığından ekonomistler kadar sosyologlar tarafından da benimsenmiş bulunmaktadır. Milli geliri yüksek olan toplumlarda insan başına tüketilen enerji, ortalama ömür, okur yazar insan nisbeti, tüketilen et, süt, yumurta ve balık miktarı, endüstride çalışan vatandaş sayısı, milli gelirin düşük olduğu geri kalmış memleketlere nazaran hayli yüksektir. Buna karşılık geri kalmış toplumlarda tarım sektöründen geçinen insan sayısının, çocuk ölümlerinin, tüketilen tahıl ve nişastadan zengin yiyecek miktarının ileri memleketlerden daha yüksek olduğunu görüyoruz. Genel olarak ileri memleketler ekonomilerini endüstriye ve geri kalmış memleketler ise çoğunlukta tarıma dayanmış bulunmaktadırlar.

Durum tüm olarak gözden geçirildiği takdirde insan başına sağlanan yıllık milli gelir bakımından altı guruba ayrılmış olan Dünya milletlerinin sosyal ve ekonomik durumları tabloda açıklanan rakamlarla ifade edilmektedir.

**MİLLİ GELİR ESASINA GÖRE SINIFLANDIRILMIŞ
MEMLEKETLERDE SOSYAL VE EKONOMİK ÖLÇÜLER (*)**

Gelir Gurubu	(1) Enerji Tüketimi	(2) Ortalama Ömür	(3) Çocuk Ölümü	(4) Kalori	(5) Tahıl Kalorisi	(6) Tarımda İş Gücü	(7) Tarım Geliri
I	3900	70.6	24.9	3153	45	17	11.4
II	2710	67.7	41.9	2944	53	21	10.9
III	1861	65.4	56.8	2920	60	35	15.3
IV	536	57.4	97.2	2510	74	56	29.9
V	265	50.0	131.3	2240	70	64	33.4
VI	114	41.7	180.0	2070	77	74	40.8

- (1) — Bir insanın tükettiği enerji miktarı, kilogram/Kömür olarak «56-58».
(2) — Ortalama yaşama süresi, yıl olarak.
(3) — Doğan 1000 çocuktan ölen miktar.
(4) — Bir insanın bir günde sağladığı ortalama kalori miktarı, kalori olarak.
(5) — Sağlanan tüm kalori içinde nişastalı yiyeceklerden sağlanan kalori, yüzde olarak.
(6) — Tarımda çalışan erkek gücü, tüm erkek gücünün yüzdesi olarak.
(7) — Tarımdan sağlanan gelirin, tüm milli gelir içindeki miktarı, yüzde olarak.

(*) National Development Efforts, United Nations, 1963.

Görüldüğü gibi milli gelir azaldıkça insan başına düşen enerji tüketimi azalmakta, çocuk ölümü fazlalaşmakta, insan başına düşen günlük kalori miktarı azalırken, tahıl ve nişastadan zengin yiyeceklerden sağlanan kalori yüzdesi yükselmektedir. Buna karşılık zengin memleketlerde tarımda çalışan vatandaş sayısının azaldığını ve fakir memleketlerde ise çoğaldığını görüyoruz. İleri memleketlerin milli gelirinde endüstriden sağlanan gelir, tarımdan sağlanan gelire nazaran daha üstün bir durum göstermekte ve geri kalmış memleketler ise gelirlerinin önemli bir kısmını tarım kesiminden sağlamaktadırlar. Geri kalmış memleketler kalkınabilmek ve gelirlerini artırırken sosyal şartlarını da düzenlemek için koşullarını ileri toplumların koşullarına benzetme ve bunun için bir çıkar yol arama durumundadırlar. Milli geliri yükseltmek suretiyle diğer ekonomik ve sosyal koşulları toplum çıkarına uygun bir şekilde geliştirmek için geri kalmış memleketlerde kalkınma plânları hazırlanmakta, produktiviteyi artırmak suretiyle üretimin yükseltilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Bu plânların başarılı olabilmesi ve arzulan hedeflere ulaşılması için belli başlı üretim ve çalışma kesimleri arasında ahenkli bir münasebet kurmak ve gelişmenin dengeli bir şekilde vaki olmasını sağlamak gerekmektedir.

Maksadı pratik bir şekilde ifade edebilmiş olmak için iktisatçılar kalkınmayı canlı bir organizmanın gelişmesine benzetmiş bulunuyorlar. Böylece anlaşıldığı takdirde kalkınma sadece ekonomik bir gelişmeden ibaret olmayıp, bu çaba içine girmiş toplumların değer ölçülerine uygun bir şekilde yaşayabilmek için sarfettikleri gayretlerin başarılı bir sonuca ulaştırılması olarak da tarif edilebilir. Bunu sağlamak için ise sadece insanların cebindeki para miktarının artırılması yeterli değildir. Toplum milli gelirini artırırken kültür ve harısından fedakarlık eder, maddi değerler kazanayım derken manevi değerlerini kaybedecek olursa bunu gerçek bir kalkınma olarak vasıflandırmak doğru olmaz.

Şu halde bu gün geri kalmış memleketler arasında sayılan ve çalışmak suretiyle gelirini artırıp ekonomik ve

sosyal koşullarını ileri toplumlar seviyesine ulaştırmaya azmetmiş bulunan Türk toplumu da bir yönü ile manevi değerlerini muhafaza için gayret sarfederken, bir yönü ile de belli başlı üretim kesimleri arasında bir ahenk ve denge kurmaya, gelişmeleri realize ederken de bu dengenin iç ve dış etkenlerle bozulmamasına dikkat etme durumundadır. Türkiyenin kalkınması normal bir insan yavrusunun büyümesi gibi ahenkli ve dengeli olmalı, klasik kalkınma kalıplarına uymalıdır. Tarım sektöründe belirli bir gelişme realize edilmeden, endüstriye atlamak ve endüstri sektörünün bu gün olduğu gibi dış yatırımlarla, memleket gerçeklerine uymayan kalıplar içinde gelişmesini sağlamak toplumu kolları çok geliştiği halde bacakları dumura uğramış bir ucube haline getirebilir.

Kalkınmanın tam olabilmesi için kesimler arasındaki gelişme dengesinden başka sektör içi çalışmaların da kollarına ve ahenkli bir şekilde geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Netekim Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nı hazırlayanların da bu gerçeği gördüklerini ve maksatla-

rını aşağıdaki şekilde ifade ettiklerini müşahede ediyoruz.

— Onbeş yıllık hedeflerimiz tarım ve sanayi arasında dengeli bir gelişme esasına dayanmaktadır. Türkiyenin uzun süreli gelişmesi daha çok sanayileşme yönünde olacaktır. Ancak sanayi sektörünün gelişebilmesi için tarımda belirli ve ileri hedeflere ulaşılması gerekmektedir. Tarıma yapılacak yatırımlar tarımsal gelirim 1975 e kadar bir misli artmasını temin edecektir.

(Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1963, Sahife 39).

İlk beş yıllık kalkınma planını hazırlayanlar bizim buraya kadar ifade etmek istediğimiz bir gerçeği bir kaç cümle ile en mükemmel şekilde ifade etmiş bulunuyorlar. Fakat plânlı devreye girmeden önce ve plân uygulamaya başlandıktan sonra vaki uygulamalar bu ilkeye tamamen karşıt kalıplar içinde ceryan etmiş ve tarım sektöründe belirli bir seviyeye ulaşmadan endüstrileşme hevesi, yabancı uzmanların telkinleri ve Türkiyede yatırımlara girişen yabancı çevrelerin kazanç hırsları ile birleşince toplum için çok zararlı ve hatta tehlikeli sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür. Bu günki hali ile Türkiyenin tarım kesimi gibi endüstri kesimi de Türk halkının zararına ve yabancıların yararına uygun kalıplara göre gelişmekte, gerçek anlamı ile gerilemektedir.

Tarım ve Endüstri İlişkileri :

Geri kalmış bir toplumun milli gelirinin artması, sosyal ve ekonomik koşulların toplum lehine değiştirilebilmesi için kaynaklarının en iyi şekilde değerlendirilmesi gerekir. Bunun için ise topraktan elde edilen ürünlerin endüstri tarafından işlenmesi ve milli endüstrinin toplum ihtiyaçlarına uyarlı kalıplara

göre geliştirilmesi zorunludur. Endüstri bir yönü ile ihrac matağı olabilecek ve dış piyasalara arz edilecek maddeler üretirken bir yönü ile de vatandaşların zaruri ihtiyaçlarını karşılama ve bilhassa tarımsal üretimi artırıcı araç ve gereçler imal etme durumundadır. İleri memleketler milli endüstrilerini kurarlarken ilkel madde- nin, tesislerin ve sermayenin kendi kaynaklarından sağlanmasına ve sanayi kollarının tarım kesiminde prodüktiviteyi artıracak araç ve gereçlerin imali istikametinde geliştirilmesine bilhassa dikkat etmiş bulunuyorlar. Bu karşılıklı ilişki ne derece şumullü olursa başarı o kadar üstün ve kazanç o derece yüksek olmaktadır. Böyle hareket etmeyipte tarım politikalarını kendi halkının ve endüstrisinin ihtiyacından çok, yabancı pazarların ihtiyaç ve isteklerine uygun kalıplara göre ayarlayan, endüstrilerini toplum ihtiyaçlarına ve üretim amaçlarına değil de yabancı sermayenin kazanç sağlama hırsına uygun bir yönde geliştiren memleketler hem satarken hem de alırken aldatılmakta, böylece gelirleri artacak yerde eksilirken tabii kaynakları da dolaylı yollarla sömürülmektedir. Türkiyemiz bu gün maalesef bu şartlar içinde bulunuyor. Tarım kesimi ile endüstri sektörü arasındaki münasebetler çok gevşektir. Tarımsal üretimin artırılmasında kullanılan belli başlı araç ve gereçler çoğunlukla dış memleketlerden ithal edilmekte, gübre, traktör, tarım ilaçları gibi ihtiyaçların satın alınması için yabancıları avuç dolusu para ödenmektedir. Buna karşılık endüstrimiz ve mesela margarin endüstrisi ilkel maddeyi teşkil eden soya ve pamuk yağlarını, margarinlere katılan katkı ilaçlarını ve hattâ ambalaj malzemesini dış pazarlardan tedarik etmekte, tesisler yabandan ithal edildiğinden margarininden kazanılan paranın önemli bir kısmı dış ül-

kelere akmaktadır. Kısa bir süre içinde astronomik gelirler sağlayan bu çeşit endüstrilerin sermayelerinin önemli bir kısmı yabancılara ait olduğu için kazancın önemli bir parçasının aynı yoldan yabana aktarıldığını da biliyoruz.

Türkiye'de tarım kesimi ile endüstri kesimi arasındaki ilişkiler koparılmış ve temasların Amerika ve Avrupa pazarlarının aracılığı ile sağlanması esas kabul edilmiştir. Bu araçlar ekonomik oyunlarla bu operasyonlardan büyük hisseler almakta ve bir kaç kişiyi zengin ederlerken, Türk halkının çoğunluğunu daha güç şartlar içine iteklemektedirler. Halbuki endüstri ile tarım kesimini kendi bünyemiz içinde yekdiğerinin alıcı ve satıcısı haline getirerek, dışarı kaçan parayı memlekette alıkoymak vı bu suretle milli geliri çalışma tempomuza uygun bir nisbete göre artırmak pek mümkündür. Bunu sağlamak için tarım ve endüstri kesiminde milli çıkarlarımıza uygun tedbirler almak ve bu gün uygulamada olan şekli baştan başa değiştirmek gerekiyor.

Tarım kesiminde eski ve yeni gelişmeler :

Tarım kesiminde İstiklâl Savaşından bu tarafa vaki olan gelişmeler ana hatları ile incelenecek olursa bu gün bulunduğumuz noktanın tayini mümkün olabilecektir. Türkiyeyi fiilen işgal etmiş olan müstevhileri insan üstü bir güç sarfederek yurdundan kovmuş olan Türk toplumu 923 yılından sonra halkın ekmek ihtiyacını karşılamak için dışardan buğday ithal etmeye mecbur kalmış ve 1929 yılına kadar devam eden bu şartlar Atatürk'ün tarım politikası sayesinde tamamen değişerek İkinci Dünya Savaşı öncesine rastlayan süre içinde Türkiye tahıl ihrac etmeye başlamıştı. Memleket tarımını, halkın ihtiyaçlarına uygun kalıplara göre geliştirme ve ithalat için dışarıya ödenen para

miktarını mümkün mertebe azaltma politikası gütmüş olan İstiklâl Harbi sonrası hükümetleri; o sıralarda kurulan endüstrinin de ilkel madde bakımından mahalli tarımsal ürünlere dayalı olmasına dikkat etmişler ve halkın ihtiyaçlarını ön plâna almışlardır.

Daha sonraki devre içinde Türk tarımının bu istikamette gelişmediğini ve halkımızın temel ihtiyaçlarından çok, dış pazarların taleplerine uyduğunu, fakat ürünlerimizin değer fiyatlarla satışı mümkün olmadığı gibi, birbirimden alınan verim miktarı başka deyimle produktivite artırılmadığından tarımda çalışanların günden güne fakirleştiklerini müşahede ediyoruz. Türkiye bu gün ekmeçlik buğdayını, yemeklik yağını, pirincini dış memleketlerden ithal etmekte ve Avrupalı ile Amerikalının pıposu için tütün, fıstık için pamuk, pastası için fındık üretmektedir. Bu ürünlerin bir zamanlar hararetle alıcısı olan çevrelerin Türkiye'yi ne kadar güç şartlar içine itekledikleri ve verilen fiyatların ne derece düşük olduğu bilinmektedir. Ürünlerimizi satın alırken, karşı şartlar ile sürmek suretiyle kendi üretim artıkları için Türkiye'yi bir pazar haline getirmiş olan Amerikalı dostlarımız Türk tarımının gelişmesi için mali ve teknik yardımlar yapmakta çok yavaş davranmakta ve buna karşılık memleket gerçeklerine uymayan bir endüstrinin başı boş gelişmesi için dikkati çeken gayretler sarfetmektedirler.

İSTİKLÂL SAVAŞINDAN SONRA TÜRKİYEİN BUĞDAY İTHAL VE İHRAÇ DURUMU (*)

Yıllar	Un ve buğday ithalâtı		Buğday ihracatı	
	Yıl/1000 T.L.		Yıl/1000 T.L.	
1923	12.000	—	—	—
1924	19.000	—	—	—
1925	19.000	—	—	—
1928	510	—	—	—
1929	15	—	41	—
1932	—	—	1.558	—
1937	—	—	7.885	—

(*) Koçtürk, Osman N., İçinin Beslenmesi ve Milli Produktivite, Türk-İş Yayınları, Sayı 41, Ankara 1966.

1951 YILINDAN SONRA TÜRKİYEİN TAHİL İTHAL VE İHRAÇ DURUMU (*)

Yıllar	İthalât		İhracat Ton
	Ton		
1951	105.000	—	183.000
1953	1.000	—	896.000
1954	—	—	1.063.000
1957	445.000	—	12.000
1961	876.000	—	88.000
1962	690.000	—	10.000

(*) Bağana, Mehmet Ali, La production céréalière en Turquie, Méditerranée, No. 6, 1965.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye buğday bakımından tekrar sıkıntıya düşmüş ve fakat geniş çapta ithalât yapacak yerde kemerleri sıkılamak ve ekmeçlik ihtiyacını vesika ile karşılamak politikası güderek parasının yabancı ülkelere kaçmasına engel olmaya çalışmıştı. Daha sonra ise tahıl ithal ve ihraç dengesinin tamamen aleyhimize değiştiğini ve buğday ihtiyacımızın PL 480 kanalı ile Amerikanın üretim artıklarından karşılanmaya başlanıldığını görüyoruz. Bir hektar topraktan alınan verim miktarı bir türlü artırlamadığı için meralar sürülmüş ve ekilen toprak miktarı artırılmış olmasına rağmen tahıl üretimi, artan nüfusun ihtiyacını karşılamaya başlamış, toprakların büyük bir kısmının ihraç maksadı ile üretilen toprak ürünlerine tahsis edilmiş olması şartları daha da kötüleştirmiştir. Yabandan ithal edilen traktör ve tarım aletleri ile gübre ve tarım ilaçlarının sonucu pek değiştirmediklerini görüyoruz. 1951 yılından bu tarafa Türkiye'nin ithal ve ihraç ettiği buğday ve tahıl miktarları aşağıdaki kalıplara göre değişmiştir.

Bir tarım memleketi olarak tanımlanan Türkiye bu gün tahıldan başka bol miktarda soya yağı da ithal edilmektedir. Zeytinciliğe çok müsait bir memleket olmasına ve elindeki zeytinyağı stoklarını dış pazarlara satamamış bulunmasına rağmen Türkiye Amerikan Tarım Fazlalarından biri olan soya yağı için devamlı bir pazar haline getirilmiştir. İthal edilen soya ve pamuk yağların margarin endüstrisi tarafından hidrojenlenerek margarin halinde halka yenilimekte ve bu suretle hem ilkel madde ve hem de imalat karşılığı olarak sağlanan gelir yabancıların çıkarlarına uygun olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'ye 1962 yılında 64.000 ton, 1963 yılında 100.000 ton ve 1964 yılında ise 104.000 ton yağ ithal edilmiş ve fakat elimizde kalan 40.000 ton zeytinyağının ihraçında büyük güçlüklerle karşılaşmıştır. 1952 yılında Türkiye'de kurulmuş olan bir bitkisel yağ fabrikası için 30 milyon liralık bir yatırım yapıldığı halde bu fabrikanın kısa bir süre içinde 141 milyon liralık bir gelir ve kazanç sağladığını ve fakat yağ endüstrisi aracılığı ile önemli miktarda paranın dışarıya kaçırıldığını biliyoruz. Bu şartlar altında Türk tarımı da Türk endüstrisi de birbirine hizmet edecek bir kesim oldukları halde, yabancıların çıkarına çalışan sektörler haline gelmiş bulunmaktadır. Pamuk artış değer fiyatı ile satılamamakta, tütün alıcı bulamamakta, fındık müstahsilin elinde kalmakta, şeker fabrikalarını

çalıştırmak için pancar üreticilerinin hükümet tarafından desteklenmesi gerekmektedir.

Ordu ilinde bir soya fabrikası kurmuş olmamıza rağmen bunun faaliyetini devam ettirebilmesi için lüzumlu olan 10.000 ton soya fasulyesinin Türkiyede üretilememesi. Türk tarımı Türk endüstrisinden çok, yabancı endüstrilere ve yabancı toplumlara hizmet etmekte ve temel ihtiyaç maddeleri ise yabandan satın alınmaktadır. Yılda 18 milyon ton soya üreten ve bunun yağını Türkiyeye satan Amerika e- lindeki pazarlardan birini kaybetmemek için Türkiyede soya tarımının geliştirilmesine taraftar görülmemektedir.

Endüstri kesiminde eski ve yeni gelişmeler:

Türkiyenin endüstri kesimi halkımızın gerçek ihtiyaçlarından çok, yabancılara ve bir gurup mutlu vatandaş çıkar sağlayan ihtiyaç maddeleri imalatına yönelmiş bulunmaktadır. Bu endüstrinin tipik vasfı, tesislerinin, sermayesinin, ilkel maddenin çoğunlukla dışarıdan sağlanması ve tarımsal üretimi artırıcı bir vasıf taşımamasıdır. Meselâ Türkiyede bir traktör fabrikası, bir yem fabrikası, bir soya fabrikası, bir gübre fabrikası gelişemezken, gazoz endüstrisinin, margarin endüstrisinin, lastik endüstrisinin, ilaç endüstrisinin, plastik endüstrisinin hızla geliştiğini görüyoruz. Yatırımlar daha çok endüstrinin gerçek ihtiyaçlara hitap etmeyen dallarına yapılmakta ve kısa bir süre içinde astronomik kazançlar sağlanarak dışarıya transfer edilmektedir. Türkiyeye yapılan yabancı sermaye yatırımlarının % 99.5 kadarının endüstri ve hizmetler kesimine, % 0.5 kadarının tarım sektörüne tahsis edilmiş olması dikkati çekmektedir. Çünkü endüstrinin bazı kesimlerinde iki yönlü kârlar sağlamak kabildir.

BAZI ENDÜSTRİ KURULUŞLARININ SERMAYE VE KÂR İLİŞKİLERİ (*)

Endüstri kolu	Faaliyete geçtiği yıl	Şirketin son sermayesi T.L.	1962 yılındaki kâr miktarı T.L.
Zirai ilaç fabrikası	1957	5.600.000	45.015.000
Bitkisel yağ fabrikası	1952	30.000.000	141.000.000
İlaç fabrikası	1951	2.800.000	25.634.000

(*) İşverenlerden Ciddiyet İstiyoruz, Türk-İş Dergisi, Sayı 18, 1964.

İlkel maddelerinin ve tesislerinin çoğunluğu yabandan ithal edilen bu fabrikalar Türk tarımına ve Türk işçisine pek az şey bırakarak kazançlarının önemli bir kısmını dış memleketlere aktarmaktadırlar.

Yabancı sermayenin yatırım eğilimi Türkiye Ziraat Mühendisliği Birinci Teknik Kongresine Prof. Dr. A. Fethi Açıl tarafından sunulan «Türkiye Tarımında Sermaye sorunları» isimli raporda gayet açık bir şekilde belirtilmiş bulunmaktadır. Prof. Açıl'a göre:

— Yabancı sermaye daha ziyade anonim ve limited şeklinde çalışan firmalarla iştirak etmektedir. Türkiyeye gelen yabancı sermayenin % 21.1 kısmı lastik, % 17.8 i kimya, % 13.5 u ise gıda içki ve tütün sahalarında çalışmaktadır. Tarıma ayrılan kısmı ise çok az olup % 0.5 kadardır.

Bu açıklama yabancı sermayenin kısa zamanda üstün kazançlar sağlamak için daha ziyade ilkel maddeleri dışardan ithal edilen endüstri

kollarına kayma eğilimi gösterdiğini ve tarım sektöründe üretimi artırma maksadı ile kullanılacak araç ve gereçler imalının ikinci plâna itildiğini, tarım kesimine de yatırım yapmadığını göstermektedir. Montaj sanayi tarafından yabandan ithal edilen parçaların birleştirilmesi suretiyle satışa çıkarılan tarım araç ve gereçleri ise, milyonlarca liranın dış memleketlere akmasına sebep olmuş bulunmalarına rağmen tarım kesiminde produktivite bir türlü artırılmamıştır.

Anormal kalıplar içinde gelişen Türk endüstrisi Türk tarımına pek az şey verebilmekte ve Türk tarımından da çok az ilkel madde satın almaktadır. Halbuki ileri memleketlerde tarımsal gelirin önemli bir kısmının araç ve gereç mübayaası için endüstriye aktarıldığını, endüstrinin sağladığı imkânlar içinde tarımsal produktivitenin hızla artırıldığını görüyoruz. Bazı memleketlerde tarımsal gelirden endüstriye intikal eden yüzde miktarları aşağıda gösterilmiştir.

TARIMSAL GELİRDEN ENDÜSTRİYE İNTİKAL EDEN PARA MİKTARI (*)

Memleketin adı	Endüstriye intikal eden tarımsal gelir
	%
İngiltere	50.7
Hollanda	38.8
A.B.D.	27.5
İtalya	15.2
Polonya	10.9
Yunanistan	8.2

(*) The State of Food and Agriculture, FAO, 1963.

Ekonomileri sağlam ileri memleketlerde endüstri tarım kesimine hitap etmekte ve kazancının önemli bir kısmını bu kesimden sağlamaktadır. Geri kalmış toplumlar da ise endüstrinin tarım sektörünün ihtiyaçlarını değil, kısa zamanda çok kazanç sağlayan lüks madde imalatını ele aldığını görüyoruz.

Bütün geri kalmış ülkelerde tarımdan sağlanan gelir esasen düşük ve sermaye birikimine müsait olmadığı için bu toplumlar kalkınmak için yabancı sermayeden yararlanmayı düşünmüşler ve fakat yabancı sermaye de toplumun gerçek ve dengeli kalıplara göre gelişmesini sağlayacak kesimlere yatırım yapacak yerde, çok gelir sağlayan ve para yardımı yapan toplumun yan çıkarlarına uygun kesimleri tercih ederek mevcut dengenin bütünü bozulmasına sebep olmuştur. Türkiyemizde de olaylar bu istikamette gelişmiş bulunuyor.

Filhakika bütün ileri memleketlerde olduğu gibi Türkiyede de milli gelirin artırılması ve sosyal meseleler ile ekonomik sorunların çözülmesi endüstri kesiminde uzun vadeli ve sağlam gelişmelerle mümkün olabilecektir. Fakat bunu sağlamak için Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında da açıklandığı gibi öncelikle tarımda belirli ve ileri hedeflere ulaşılması gerekmektedir. Türkiyemiz ise tarım kesiminde bu gün bu hedeflere ulaşamamış ve tarım ile endüstri arasında lüzumlu denge kurulamamış bulunuyor. İkinci beş yıllık kalkınma plânı ile tarım - endüstri münasebetlerinin geliştirilmesi ve iki kesim arasındaki dengenin kalkınma maksatlarına uygun olarak kurulması gerekiyor. Bunu yapabilmek için tarım kesiminde prodüktiviteyi artıracak tedbirlerin alınması ve yatırımların bu anlayış içinde yapılması icap etmektedir. Yatırımlar bu kalıplara göre yapılıncaya tarımsal üretimde hızlı bir ge-

lişme beklenebilir. Ancak bu sayededir ki bu gün yabandan ithal etmekte olduğumuz temel ihtiyaç maddelerini ve bilhassa pirinç, buğday, soya ve pamuk yağı gibi ürünleri yurdumuzda üretebilir ve tarım kesiminde artacak olan gelirden milli endüstriyi kendi ihtiyaçlarına uygun bir şekilde kurabilmek için muhtaç olduğumuz sermaye birikimine yönelebiliriz. Türkiyede tarım kesiminde çalışanların yıllık ortalama gelirleri 900 T.L. civarında olduğu için bu günkü şartlar içinde tasarrufa gitmek ve tarımsal ürün geliri ile endüstri için muhtaç olduğumuz sermayeyi biriktirmek mümkün olamayacaktır. Filhakika geri kalmış memleketlerde tarımsal gelirin milli gelir içindeki nisbeti ekseriya yüksek ve ileri memleketlerde ise endüstriden ve hizmetlerden sağla-

nan gelir daha fazladır. Bundan dolayı 1927 yılında altıncı sınıf toplumların tarımsal gelir seviyesinin de üstünde bir nisbet gösteren tarım geliri devamlı gayretler ve endüstrinin geliştirilmesi sayesinde bu gün altıncı sınıf memleketler seviyesine yaklaştırılmış bulunuyor. Türkiyede bir insanın bir yılda milli gelirden sağladığı pay 1953 T.L. civarında bulunmakta ve memleketimiz ekonomik özellikleri bakımından beşinci sınıf bir toplumun niteliklerine sahip bulunmaktadır. Böyle olmasına rağmen endüstri kesiminden sağlanan gelirin düşük ve tarım kesiminden sağlanan gelirin yüksek oluşu bizi altıncı sınıf bir geri kalmış memleket durumuna düşürüyor. 1927 yılından bu tarafa çeşitli kesimlerin milli gelire yaptıkları katkı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TÜRKİYE MİLLİ GELİRİNDE TARIM VE ENDÜSTRİ PAYI (*)

Yıllar	Tarım	Endüstri	Hizmetler
	%	%	%
1927	67	10	23
1938	48	16	36
1948	53	14	33
1958	44	22	34
1961	42	23	35

(*) Gelir Siyaseti, Türk-İş Dergisi, Sayı 4, 1963.

Genel olarak Türkiyede Kurtuluş Savaşından sonra endüstriye yönelme eğilimi görülmekte ve fakat tarım ve endüstri kesimlerinin iç bünyelerinde vaki olmuş bulunan toplum zararına gelişmeler bunu engellemiş bulunmaktadır. Tarım kesimindeki gelir artışı çok yavaş olduğu için endüstrileşme de yavaş vaki olmuş ve tasarruf yolu ile sağlanması iktiza eden yerli sermaye yeterli olmadığından hedefler dış yardımların etkisi altında kaybedilmiştir. Birinci beş yıllık kalkınma plânında da endüstrileşme eğiliminin hakim olduğunu görüyoruz. Kabul edilmiş olan % 7 kalkınma hızının realizasyonu için ta-

rim alanında % 4.2 ve endüstri alanında ise % 12.9 bir gelir artışı öngörülmüş bulunuyor. Bize kalırsa daha ziyade yabancı sermayeye güvenilerek tayin edilmiş olan sınıy gelir artış hızı, yatırımların endüstri kesiminin iç bünyesinde meydana getirdiği dengesizlik bakımından yararlı değil zararlı olmuştur.

Esasen tarım kesiminde gelirin düşük oluşu dolayısıyla, toprağın terkederken daha üstün bir hayat standardına göre yaşama özlemi içinde büyük şehirlere ve endüstri merkezlerine göç eden halk tabakaları, umduklarını bulamadıklarından işsiz kalmış ve büyük şehirler etrafında

türeyen gecekondular mahalleleri sosyal bir problem haline gelmiş bulunuyor. Bu insanları doğdukları bölgede tutmak için öncelikle tarımsal geliri artırmak ve toprak, sermaye, istihdam meselelerini çözümlenmek suretiyle üretkenliği yükseltmek çok daha yerinde olurdu. Bu sayede sağlanacak tasarruflar ile milli endüstrimizi ihtiyaçlarımızın uygun kalıplara göre geliştirilebilir. Bu yolda hareket edilmeyecek tarım kesiminde üretkenliği artıracak yerde ekilen toprak sahasının genişletilmiş, meraların tahrip edilmiş ve tarım politikamızın kendi ihtiyaçlarımız yerine, yabancı pazarların taleplerine ve uzun vadeli sömürme projelerine uygun olarak ayarlanmış olması endüstri kesiminin de gelişmelerini yozlaştırmış ve iç dengesini bozmuştur. Birinci beş yıllık kalkınma planı 15 yıllık bir süre içinde tarımdan geçen insan sayısını azaltma ve endüstri ile hizmetler kesimindeki nüfusu artırmayı öngörmüş bulunuyor. Fakat bu günkü şartlar ve bilhassa tarım ve endüstri kesimlerinin iç bünyelerindeki gelişmeler ile iki sektör arasındaki ilişki gevşekliliği ve dengesizlik bu hedeflere ulaşılmasına pek müsaade değildir.

ÇALIŞAN NUFUSUN KESİMLER ARASINDA DAĞILIŞI (*)

Kesimler	1962	1967	1977
	%	%	%
Tarım	77.4	71.1	58.1
Sanayi	9.8	11.9	15.6
Hizmetler	12.8	17.0	26.3

(*) Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1963 Ankara.

Biz şahsen bu günkü şartlar altında tarımdan geçen insan miktarını yukarıdaki nisbetlere göre bu kesimden alınarak, endüstri ve hizmetler kesimine aktarılabilmesi için ve yaşantılarında değişiklik yapacak olan bu insanlara endüstri kesiminde mutlu bir hayat sağlanacağına inanmıyoruz. Bu gün köyünü terk ederek kente göç eden ve endüstri kesimi ile hizmetler

kesiminde de iş bulamayan binlerce insanın acıklı durumları hepimizin malûmudur. Bunların önemli bir çoğunluğu memleket içinde iş bulamadıklarından yabancı ülkelere göç etmekte ve onların gelişmiş endüstrilerinde iş olarak karınlarını doyurabilmektedirler.

Dünyada hiç bir toplum tahıl ve yağ gibi temel ihtiyaç maddelerini yabandan ithal ederek yabancı sermayenin çıkar sağlayabileceği endüstri kesimlerine yaptığı yatırımlarla kalkınmış veya endüstrileşmemiştir. Birinci beş yıllık kalkınma planında da açık ve seçik olarak ifade edildiği gibi uzun vade içinde ve sağlam temellere dayalı olarak sanayileşebilmek için öncelikle tarımda ileri ve belirli hedeflere ulaşmamız gerekiyor.

Ayrıca kalkınmanın olumlu bir gelişme takip etmesi için tarım kesimi ile endüstri kesimi arasındaki ilişkilerin inkişafı ve tıpkı bir canlının gelişiminde olduğu gibi kesimler arasında bir dengenin tesisi lüzumludur. Birinci beş yıllık kalkınma planında ise planın felsefesine aykırı uygulamalara girişildiğini ve hatta ilk hükümlerle çelişmezlik halinde kararlara varıldığını müşahade ediyoruz. Bu güne kadar vaki tatbikat ve

olarak çözümlenmesi kolay gibi görülen bir çok meselelerin tatbikatta girift konular olarak karşımıza çıkmış bulunması, yabancı uzmanlar ile yabancı sermayenin Türkiye'nin çıkarlarından çok, kendi toplumlarının çıkarına uygun davranışları ve daha bir çok sebeplerle birinci beş yıllık kalkınma planının hedefine ulaşması güçleşmiş bulunmaktadır. Bu gün Türkiye bir çok yönlerden daha güç şartlar içine düşmüş bulunuyor. Olayların böylece ceryanında pek çok faktör rol oynamıştır. Fakat tarım - endüstri dengesinin kurulmuş ve bu iki kesim içindeki gelişmelerin anormal kalıplara göre vaki olmuş bulunması arzulan hedeflere ulaşamamış olmamızda en önemli etken olarak ortaya çıkıyor. Bir tarım memleketi olan Türkiye'nin, tarım kesiminde belirli ileri hedeflere ulaşmadan endüstrileşmesi ve hızla kalkınması beklenemez. Bunun için bu gün bulunduğumuz noktadan geri dönüp öncelikle Türk tarımını belirli bir noktaya kadar geliştirmeye, tarımsal üretkenliği artırarak, tarımdan sağlanan geliri yükseltmeye mecbur bulunuyoruz.

Ancak bu sayede Türkiye'de sermaye birikimi mümkün olabilecek ve endüstri toplum yararına bir gelişme gösterecektir. Türkiye'nin ilkel maddesi, sermayesi, tesisleri yabandan gelen ve kazancı ise yurt dışına aktarılan bir endüstri ile kalkınması ve içinde bulunduğu şartlardan kurtarılması beklenemez.

Tarımla endüstri arasındaki dengeyi tesis, sağlam ve ahenkli bir kalkınmayı Orta Doğu şartları içinde realize etme bakımından İsrail güzel bir örnek vermiş buluyor. Fikri izah için İngilizce tarım anlamına gelen «Agriculture» ve endüstri anlamına gelen «Industry» sözcüklerinin ön kısımlarını almak ve birleştirmek suretiyle isimlendirilmiş olan «AGRINDUS» sistemi ve felsefesi

kalkınmamızda bize rehber olmalıdır. Sosyalist bir düzen içinde olduğu kadar, kapitalist ve karma ekonomi koşulları içinde de uygulanabilen bu yeni görüş Hebrew Üniversitesi, Tarım Ekonomisi Profesörü Haim Halperin tarafından neşredilmiş olan «Agrindus» isimli eserde ayrıntıları ile açıklanmıştır.

Geri kalmış bir toplumun sosyal ve ekonomik cephele-ri ile ve maddi kazançlarını artırırken manevi değerlerini de kaybetmeksizin sağlam ve dengeli bir şekilde kalkınmasını sağlayıcı nitelikte olan bu yeni görüş Türkiye'nin kalkınmasında da bir ilham kaynağı olmalıdır.

Agrindus sisteminin getirdiği belli başlı yenilikler ve kalkınan toplumların bağlı kalması gereken kaideleri ve sağladığı avantajlar şöylece özetlenebilir.

1 — İnsanlar yaradılış bakımından toprağa bağlı yaratıklardır. Toprakta kopmuş ve kalabalık şehrin oldukça karışık münasebetleri içinde bir makine gibi endüstrinin hizmetine girmiş olan insan, diğer insanlarla münasebeti ve toplum ile ilişkileri bakımından zayıflamakta, mutluluğu sadece maddede arayan bir yaratık haline gelmektedir. Bundan dolayı insanın toprak ve dolayısıyla tarım ile olan ilişkilerini tamamen koparmak gerekir.

2 — Tarımda çalışanlar ile endüstride çalışanlar arasında çalışma kalıpları bakımından değiştirilmesi güç bazı farklar vardır. Endüstri işçisi bütün yıl ve günde sekiz saat devamlı olarak çalıştığı hâlde, tarımda çalışanlar ekim ve hasat zamanlarına bağlı kaldıklarından yılın önemli bir kısmını boş geçirirler. Nüfusunun % 70-75 kadarı tarım kesiminde görev almış bir geri kalmış toplumda bu suretle kaybedilen insan gücü önemli telâkki edilmektedir.

Üretimin en önemli unsurlarından biri olan insan gücünü daha iyi değerlendirebilmek için tarım ve endü-

ri kesimlerini yaklaştırmak ve birleştirmek suretiyle bu gücü değerlendirmek kalkınmayı hızlandırabilir.

3 — Tarım kesiminde çalışan bir insanın sağladığı yıllık gelir, endüstri kesiminde çalışan bir insanın sağladığı yıllık gelirden daima daha azdır. Buna paralel olarak endüstrinin tarıma nazaran daha çok kazanç sağlayan bir kesim olduğunu da söyleyebiliriz. Bu iki kesim arasındaki denge farkı kalkınan memleketlerde endüstrinin hızla ve fakat anormal bir şekilde gelişmesine sebep olmakta, bu arada tarım kesimi ihmal edilmektedir. Türkiye buna bir örnek olarak gösterilebilir. Bir tarım memleketi ve tahıl ihracatçısı olan Türkiye bu gün hızla sanayileşme çabası içinde buğdayı ile yağın dışardan ithal eden, halkını gereği gibi beslemekten aciz bir toplum haline gelmiş bulunuyor. Kurulan endüstri hızla gelişmekte ve fakat toplum ihtiyaçlarına ve kalkınma maksatlarına cevap vermekten uzakta kalmış bulunmaktadır. Endüstriyi geliştirirken tarımı da ahenkli bir şekilde inkişaf ettirebilmek için endüstrinin sağladığı üstün kazancın tarım kesimine intikal ettirilmesi, tarımdan sağlanan gelirin bir kısmının da endüstri kesimine aktarılması iktiza eder.

Bu amaç tarım ve endüstri ünitelerini birleştirmek ve yaklaştırmak suretiyle gerçekleştirilebilir.

4 — Geri kalmış toplumlar ekonomik bünyeleri kuvvetli ve sermaye birikiminin yüksek olduğu ileri toplumlarla kurdukları ilişkiler geliştikçe daha fakir bir duruma düşmektedirler. Geri ekonomiler sinayi mamulleri ile ileri toplumlarla rekabet edememekte ve tarımsal ürünlerini onlara satarken, ihtiyaçlarını satın alırken devamlı surette aldatılmaktadırlar. Sağlam ekonomiler bu toplumların ürünlerini satın almakta nazlı davranabildikleri gibi, arzu ettikleri takdirde üretim fazlalarını muh-

taç olmadıkları halde geri toplumlara satabilmektedirler. Bunu mümkün kılmak için ekonomisi zayıf toplum üzerinde iktisadi baskı metodları uygulanmaktadır. Birleşik Amerika ilişkisi kurduğu geri kalmış toplumlara soya yağı, pamuk yağı, pirinç ve tahıl gibi üretim artıklarını bu yolla satmaktadır.

Kalkınan toplumlar kendilerini bu kabil baskılardan kurtarabilmek için eğer kabil ise tarımsal ve endüstriyel ihtiyaçlarını mümkün olduğu kadar kendi kaynaklarından sağlamalı ve yabana muhtaç olmadan yaşama ola nağına kavuşmalıdırlar. Bu ise tarım ve endüstri kesiminde dengeli ve gerçekçi bir politikanın uygulanması ile mümkün olur.

İlkel maddesi yabandan ithal edilen bir endüstri yerine, o memleketin tarımsal ürünlerini değerlendirip halkın ihtiyacını karşılamayı ve ihracatı hedef tutan bir endüstri kalkınan toplumlar için daha yararlı olur.

Buna karşılık, makine, gübre ve tarım ilaçlarını dışardan ithal edecek yerde bu ihtiyacı mahallen karşılamayı mümkün hale getirecek bir endüstrinin gelişmesi, sermaye birikimi ve paranın dışarıya kaçırılmaması bakımından etkilidir. Agrindus sistemi bunu amaç edinmiştir.

5 — Geri kalmış memleketlerde endüstri işçileri gelirlerinin % 50-70 kadarını yiyecek satın alma maksatları için harcamaktadırlar. Endüstrisi gelişme halinde fakat tarımsal üretim bakımından yetersiz bir toplumda, yiyecekler dış memleketlerden ithal edileceği için endüstriden sağlanan gelirin önemli bir kısmının yiyecek ihraç eden memlekete kaçırılması tehlikesi vardır.

Başta yiyecek olmak üzere tarım kesiminin sağladığı diğer ihtiyaç maddelerini milli kaynaklardan sağlamak bundan dolayı önemlidir. Geri kalmış toplumlar sanayileşirken tarım kesiminde de gelişmeler sağlamaya bil-

hassa bu noktadan mecbur bulunuyorlar.

Agrindus sistemi yukarıda açıklanan beş temel kaideden başka daha bir çok yenilikler getirmektedir. Bunların burada hepsinin ayrıntılı olarak açıklanmasına imkân yoktur. Ana fikir böylece açıklandıktan sonra plâncularımıza Haim Halperin tarafından yazılan kitabın dikkatle etüd edilmesini tavsiye etmekle yetineceğiz. Türkiye ikinci beş yıllık kalkınma plânını hazırlarken Agrindus felsefesinin görüşlerinden faydalanmalı ve karma ekonomi sistemi içinde bu prensiplerin uygulama çarelerini araştırmalıdır. Halen bozulmuş ve yozlaşmış olan tarım endüstri münasebetleri bu suretle düzeltilebilir ve lüzumlu dengenin kurulması ancak bu suretle mümkün olur kanısındayız. Bu tavsiyede bulunurken bu sistemin halen Türkiyede bazı kesimlerde uygulanmakta ve başarıya ulaşmış olduğunu da açıklamak isteriz. Şeker şirketi, bir taraftan şeker tarımı ve bir taraftan da endüstrisi ile iştigal etmekte ve bu sayede diğer kuruluşlara nazaran üstün bir gelir sağlamış bulunmaktadır. Ekim, araç gereç, sermaye ve kredi problemleri ile pazarlama güçlükleri şirket tarafından çözümlenmiş olan pancar üreticileri, diğer tarım kesimlerinde çalışanlara nazaran çok daha istikrarlı bir ortam içindedirler. Tarım ile endüstri arasında karşılıklı ilişkilerin kurulmasının kapitalist düzen içinde de denendiğini ve başarılı sonuçlar alındığını görüyoruz. Türkiyede halen mevcut örnekleri artırmak ve devletin öncülüğü ile özel sektörü de bu anlayış içinde hizmete sokmak suretiyle başarılı sonuçlar alabiliriz.

Bu maksatla ikinci beş yıllık plânda aşağıdaki örneklerle uygun bazı tedbirler almak kabil olacaktır kanısındayız:

a — Millî endüstriyi üretme hizmet eden araç ve gereçlerin imali istikametinde geliştirebilmek için traktör, gübre yem fabrikaları kurmak, ilkel maddeleri dışar-

dan ithal edilen ve üretime etki yapmayan tüketim maddeleri imal eden endüstrinin faaliyetini kısıtlamak veya kontrol altına almak,

b — Tarımla endüstri arasındaki ilişkileri geliştirmek için tarımsal ürünleri Türkiyede işlemek, bu maksatla gıda sanayii, soya endüstrisi, yem endüstrisi gibi endüstri dallarına daha çok önem vermek.

c — Çoğunluğu büyük şehirler civarında toplanmış bulunan endüstri tesislerini Anadolunun tarımsal üretim bölgelerine yaymak suretiyle, bu bölgelerde hasat ve ekim süreleri dışında atıl kalan insan gücünü değerlendirmek ve endüstri kazançlarından bir kısmının işçiler eliyle tarım kesimine intikalini sağlamak.

Çalışanların hem tarım ve hem de endüstride görev almalarını hiç değilse ailenin bazı fertlerinin tarımda ve bazı fertlerinin ise endüstride görevlenmelerini temin ederek, geri kalmış bölgeleri sosyal ve ekonomik bakımdan geliştirmek ve Anadoluyu kalkındırmak.

d — Tarım ve endüstri kesimlerinin iç bünyelerindeki menfi gelişmeleri önlemek, yabancı sermayenin sadece endüstriye kaymasını önleme maksadı ile tedbirler almak ve bu imkândan tarım ünitelerini de faydalandırarak prensipler getirmek;

e — Endüstri ünitelerini, uygun tarım üniteleri içine yerleştirmek suretiyle ilkel maddenin taşınması, satın alınması, işlenmesi gibi işlemlerden tasarruf sağlamak;

f — İş bulmak için endüstri merkezlerine, kalabalık şehirlere göç eden ve ekserisi ufak da olsa bir toprak parçasına sahip bulunan işçi vatandaşlara, topraklarını işleme ve doğduğu yerde yaşama imkânı hazırlamak. Bu suretle tarımsal üretimi artırmak, gecekondulu meselesini çözümlemek;

g — İnsan gücü ihtiyacını çevresinden ve daha ucuza karşılayacak olan endüstri ünitelerini çevrenin eğitimi ve sosyal meseleleri ile ilgilendirmek. Bu suretle kalkınmayı çabuklaştırmak;

h — Kredi, sermaye, pazarlama işlerini araçları ortadan kaldırmak suretiyle daha ucuz ve dah etkili bir hale getirmek.

Tarım ve endüstri ünitelerini yaklaştırmak ve bu suretle her iki kesim arasında bir denge tesisi Türkiyenin kalkınmasını daha sağlam temellere oturtabilecektir. Bu maksat sadece Agrindus metodu ile değil değişik yollardan da sağlanabilir. Esas olan ayrı ayrı istikamette ve değişik hızla vaki olan gelişmeleri durdurmak ve sektörler arasında lüzumlu dengeyi tesis etmektir.

Sonuç:

Bir süreden beri plânlı kalkınma çabası içine girmiş olmasında rağmen Türkiye tarımında belirli gerilemeler ve endüstri kesiminde ise hızlı, fakat olumsuz bir gelişme müşahade edilmektedir.

Birinci beş yıllık kalkınma plânında uzun bir süre içinde endüstrileşebilmek için tarım kesiminde belirli ileri hedeflere ulaşılması öngörüldüğü halde uygulanmaların bunu mümkün kılacak istikamette gelişmediği dikkati çekiyor. Endüstri yatırımları daha çok kısa süre içinde üstün gelir sağlayan kesimlere yapılmakta, imal edilen maddeler üretimi artırıcı nitelik taşımamaktadırlar. Bundan dolayı dış pazarlarda ileri toplumlarla rekabet edemediği için yurt içinde tüketilen ve paramızın dış memleketlere kaçmasına sebep olan imalât günden güne artarken, mill gelire önemli katkılar yapan tarım kesimi zayıflamaktadır. Türkiye tahıl ve yağ gibi temel ihtiyaç maddelerini bile dışardan temin eden bir toplum haline gelmiş bulunuyor.

Bu olumsuz gidişatı durdurabilmek ve kalkınmamızı sağlam temellere oturtmak için tarım ve endüstri kesimleri arasında bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bunun için İsrailde uygulanan Agrindus sisteminin karma ekonomi düzeni içinde uygulanması ve bu felsefenin ikinci beş yıllık plânın hazırlanmasında bir ilham kaynağı olarak değerlendirilmesi tavsiye edilebilir.

DEVLETLER HUKUKUNA GİRİŞ

Prof. Seha L. Meray'ın Devletler Hukukuna giriş adlı kitabının ikinci cildi ilk olarak 1959 yılında basılmıştı 1962 yılında ikinci defa basılan bu cildini üçüncü baskısını 1965 yılında yapmıştır.

Kitabın birinci cildinde, Milletlerarası camianın ve Devletler Hukukunun gelişmesi, Devletlerarası Hukukun kaynakları, kişileri, Devletin bu çerçeve içinde yetkileri üzerinde durulmuştur. İkinci ciltte ise Devletlerarası ilişkilerin organları, anlaşmaları, uluslararası kurumlar, uyumsuzluklarını barışçı çözümü ve uyumsuzluklarda zorlama yolları incelenmiştir.

Birinci bölümde Devletlerarası ilişkilerin organları (Merkezi organlar diploması temsilcileri, Konsolosluklar) ikinci bölümde anlaşmalar (niteliği ve yapılışı, hukuku sonuçlar, sona eriş) üçüncü bölümde uluslararası teşkilatlanma (Milletler Cemiyeti, Birleşmiş Milletler Teşkilatı, Bölgesel Kurumlar, Milletlerarası idari ve teknik ihtisas kurumları) dördüncü bölümde uyumsuzlukların barışçı yollarla çözülmesi, beşinci bölümde ise zorlama yollarına başvurma (harbe varmayan zorlamalar, harp) üzerinde durulmaktadır.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler Anlaşması ile Milletlerarası Adalet Divanı statüsü de ek olarak verilmiştir.

658 sayfalık kitap, 33,50 lira bedelle satılmaktadır.

UZAY VE MİLLETLERARASI HUKUK

Prof. Seha L. Meray'ın uzay ve Milletlerarası Hukuk adlı kitabı 1964 yılında yayınlanmıştır. Son yıllarda herkesin üzerinde durduğu uzay konusu hukuk bakımından enine boyuna bu kitapta incelenmiş bulunmaktadır.

Uzay çağının, genel olarak,

Sovyetler Birliğince 4. Ekim 1957 de yörüngeye yerleştirilen Sputnik I ile açılmış olduğuna değinen yazar, uzay çağının yarattığı güçlükler, bilinmezlikler, sorumlular ve tehlikeleri belirtmekte konuyu bugünkü imkânlar ve kaynaklar çerçevesinde derinliğine incelenmektedir. Kitaba 20. sayfalık kaynaklar listesi de eklenmiştir.

Uzay sorumlularının bütün yönlerin ele alıp inceleyen bu 365 sayfalık kitabın fiyatı 30.00 liradır.

TÜRKİYE'NİN SANAYİLEŞMESİ

S. B. F. asistanlarından Dr. Necdet Serin, doktora tezi olarak önemli bir konuyu işlemiştir. Türkiye'nin Sanayileşmesi Dr. Serin, Türkiye'nin sanayileşmesi zorunluğunu, nüfus artışları ve bu artan nüfusu besleme sorunu yönünden ele almakta ve tarımın verimi ile artan nüfusun ters orantılı olduğunu söyleyerek belirtmektedir. Bundan sonra sanayimizin tarihçesini veren serin, sanayiın bugüne ve bugünkü sorumlularına vukuffla değinmektedir. Sanayimiz konusunda ilk ve önemli bir kaynak olan bu kitabı ilgilere salık veririz.

25 sayfalık bu kitabın fiyatı 29.25 liradır.

Sınai Kalkınma Programlarının formüle edilmesi.

Birleşmiş Milletler Teşkilatının altı uzmanı tarafından, Asya ve Uzak - Doğu tecrübesine özel referanslarla hazırlanan Sınai Kalkınma Programlarının formüle edilmesi adlı rapor. Dr. Necdet Serin tarafından dilimize çevrilmiştir.

Sanayi'in Planlanması, Projelerin seçilip değerlendirilmesi, Sanayi kolları arasındaki ilgilere üzerinde durulan kitap sanayi üzerinde duran okuyucularımıza salık veririz. 171 sayfalık kitabın fiyatı 12.50 liradır.

DIE DEUTSCHEN VERBEN MIT PRAEPOSITONEN UND IHRE WIEDERGABE IM TÜRKISCHEN

Heinz Kristinus, S. B. F. yayınları arasında yayımlanan bu kitabında Prepozisyonlu Almanca fiiller ve Türkçedeki karşılıklarını gösteren önemli bir kitap hazırlanmıştır. Türkler için zor konulardan birine ışık tutan 446 sayfalık kitap 15.00 lira bedelle satılmaktadır.

MALİYE ENSTİTÜSÜ KONFERANSLARI

1965 yılında Maliye Enstitüsünde verilen 9 konferansı toplayan kitapta:

- 1 — İstikrarlı kalkınmada maliye politikasının rolü,
- 2 — Gelir vergisinin esnekliği sorunu,
- 3 — Devlet Yatırım Bankası,
- 4 — Tasarruf Bonusu sistemi ve Türkiye'deki Tatbikatı,
- 5 — Mali idare
- 6 — Akçalı denetimi,
- 7 — Vergi kaçakçılığı,
- 8 — Türk vergi usul hukukunun yapısı, kapsamı; diğer usul dalları ile bağlantısı ve gelecekteki gelişmeler,
- 9 — Türk vergi usul hukukunda belge sistemi konuları incelenmektedir. S B F yayını olduğu kitabın bedeli 14.00 liradır.

TÜRK CEZA SİSTEMİ

Dr. Feyyaz Gölcüklü'nün S. B. F. yayınları arasında çıkan bu kitabında ceza sistemimiz incelenmektedir. Konuya yeni bir açıdan eğilen yazarın kitabı her yönden değerli ve sağlam bir yapıda görülmektedir.

NAZARİ VE TATBİKİ TEŞKİLÂT VE İDARE

Washington D-C deki Amerikan Üniversitesi Profesörlerinden olan Catheryn Seckler - Hudson'nun yazdığı ve Gülgün Gönenc'in çevirdiği kamu idaresi ile ilgili bu ilginç kitap TODAİE yayınıdır. Kamu İdaresinin ülkemizde üzerinde pek durulmayan konularını işleyen kitabı idarecilerimize salık veririz.

MAHALLİ İDARELERİMİZİN PROBLEMLERİ

Prof. Fehmi Yavuz tarafından yazılan bu küçük ve değerli kitabın konu ile ilgili olanlar yol gösterici kitap olduğuna inanıyoruz TODAİE yayını olan kitabın fiyatı iki buçuk liradır.

BELEDİYELER EL KİTABI

TODAİE tarafından hazırlanan kitapta, belediyelerle ilgili bütün konular yer verilmiştir. Belediye memurları, muhasebesinin çeşitli yönlerini inceleyen kitap 765 sayfa ve 30.00 liradır.

ÜLKÜCÜ BİR KAYMAKAM VARDI

SBF 1957 mezunu TURHAN KAYA'nın Çamlıdere Kaymakamı iken çalışmaları, başka yere tayini dolayısıyla meydana gelen olaylar ve bu konuda basında çıkan yazılarla, Senato ve Meclis'teki sözlü sorular dolayısıyla yapılan tartışmalar Cemil Sönmez tarafından bir kitap halinde toplanmıştır. 1965 yılında yayınlanan kitapta Ord. Prof. Dr. Süreyya Aygün, Yavuz Abadan, Fikret Otyam, İlhan Selçuk, Nilüfer Yalçın ve diğer yazarlardan yazılar yer almaktadır. 152 sayfalık kitapta olaylarla ilgili resimler de bulunmaktadır. Fiyatı 5,— TL. (İsteme yeri, PK. 43, Cebeci Ankara).

TÜRK MAHALLİ İDARELERİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Prof. Fehmi Yavuz tarafından hazırlanan ve İdareyi ve İdari Metodları Yeniden Düzenlenme Komisyonuna sunulan rapor 285 sayfa halinde 1965 yılında teksir şeklinde yayınlanmıştır. Kitapta Mahalli İdarelerimizin Gelişme Nedenleri ve yönü, Emlak Politikası, İller Bankası, Belediyeler, Köy İdareleri, İl Özel İdareleri hakkında incelemelerin ışığı altında yapılan teklifler, bunların gelirlerinin arttırılma imkânları, bünyelerinde yapılması gerekli idari ve hukuki düzeltme ve geliştirme tedbirleri ele alınmaktadır.

MÜLKİYELİ ŞAIRLER ANTOLOJİSİ

Hazırlayan:
Cemal SÜREYA
(1954 Mezun)

Mülkiyenin tarihine baktığımız zaman onun sadece idare adamı değil, aynı zamanda yurdumuzun fikir ve sanat hayatını etkilemiş düşünürler, sanatçılar yetiştirdiğini de görüyoruz.

Çevremizde hep Mülkiye ile öğünürüz. Ama bunun sağlam kanıtlarını da etrafımızdakilere gösterebilmeliyiz. Mülkiyeli Şairler Antolojisi bu fikirle hazırlandı. Kitapta her şairin 3-6 şiiri yer almaktadır. Hayatları ve eserleri üstüne sağlam bilgiler konmuş, her şair için basında çıkmış yargılar ve eleştirmenlerin fikirleri eklenmiştir. Bunun için eski dergileri, gazeteleri incelemek, uzun bir kütüphane çalışması yapmak gerekmiştir. Böylece Mülkiyenin yetiştirdiği şairler hakkında verilmiş objektif yargıları görmek mümkün olabilmektedir. Kitaba şairleri bütünüyle ele alan bir inceleme yazısı da konmuştur. Bu bakımdan yapılan çalışma bazı antolojilerde olduğu gibi sadece şiirlerin derlenmesinden ibaret kalmamış bir incelemeyi, bir emeği gerektirmiştir.

Kitap şiir yazıp da ün yapmış ilk mezun Ahmet Reşit Bey'le başlamakta, henüz Siyasal Bilgiler Fakültesinde öğrenci olan İsmet Özel'le son bulmaktadır.

Sözümüzü yine mülkiyeli şairin şu cümlesiyle bağlayalım: **Mülkiye bir okul değil, bir hayat tarzıdır.**

Kitapta yer alan şairlerden bazıları :

Ahmet Reşit Rey
Hüseyin Siret
Faik Ali Ozansoy
Süleyman Nesip
Enis Behiç Koryürek
Ömer Bedrettin Uşaklı
Halûk Nihat Pepeyi
Vasfi Mahir Kocatürk
Cemal Yeşil
Cahit Sıtkı Tarancı
Sabahattin Teoman
Muvaffak Sami Onat
Şinasi Özdenoğlu
Nüzhet Erman
Mehmet Çınarlı

Muzaffer Uyguner
Yahya Benekay
Fikret Sezgin
Cemal Süreya
Sezai Karakoç
Tevfik Akdağ
Ece Ayhan
Ergin Günçe
Erdoğan Alkan
İsmet Özel

İsteme adresi: Cemal Seber P.K. 627 Karaköy - İstanbul

KÖYLERİMİZ NİÇİN KALKINAMIYOR..

Köylerimiz niçin kalkınmıyor ve Fransa'da mahalli idareler ekipman çalışmalarının mali kaynakları - 1964 yılında Adanada yayınlanan bu kitabın yazarı Ali Arıvanlı (Çamur), S.B.F. 1950 mezunu olup, kitabın yayınlandığı tarihte Osmaniye Kaymakamı idi. Bu kitapta başlıca şu konuları ele almaktadır. Köylerimiz niçin kalkınmıyor - köy ve şehir ayrılığı - Anayasaya aykırı olarak Belediyelere imtiyazlar mevzuat - eşitsizliği - gelir eşitsizliği - Devlet harcamalarında eşitsizlik - İkinci kısım - Fransada mahalli idare çalışmalarının mali kaynakları - Devlet sübvansiyonları - nisbetleri - istikrazları - üçüncü kısım - Türk-Fransız mahalli idarelerinin mukayesesi - sonucu - 104 Sahife 5 T.L.

YURT UĞRUNA . GÜZELLER TRENİ . NİSAN YAĞMURLARI

Yukarıda adları yazılı bu üç şiir kitabı rahmetli arkadaşımız S.B.F. 1952 mezunu Mustafa Arif Arık (Arık Ozan) a aittir. İlk ikisi 1951 - 1959 yıllarında kendisi diğeri ise ölümden sonra arkadaşları tarafından yayınlanmıştır. Ailesi ve çocuklarına yardım gayesiyle üç kitabı birleştirerek yeniden şekri düşünülmektedir.

Şiirleri aruz, hece ve serbest vezinlerle yazılmıştır. Daha çok kahramanlık, aşk ve ölüm konusunu işlemiştir.

Yurt uğruna 40 sahife 75 kuruş, Güzeller Treni 80 sahife 250 kuruş, Nisan yağmurları 48 sahife 250 kuruş.

Not:

Kitaplarının tanıtılmasını isteyenlerin ikiyeşer tane göndermeleri rica olunur.

YATIRIM KARARLARI

Kemal OKONŞAR
Maliye Bakanlığı
Hazine Genel Müdür Yardımcısı

Yatırım, bugünkü icra, gelecekteki bakım ve işletme masraflarını ihtiva eden ve karşılığında müstakbel menfaat sağlayan bir ameliyedir. Milli gelirin mühim bir kısmını yatırımların finansmanına tahsis eden bir millet gelecekte üretim imkânlarının dinamik şekilde gelişmesini ve artan bir refah seviyesini temin eder. Gelecekte gayri safi milli hasılanın artma temposu, yatırımların verimli sahalara tevcihi neticesi daha yüksek olur.

Gayri safi milli hasılanın çok daha fazla artmasını temin edecek bir iktisadi siyaset takip etme niyetinde olan Hükümetimiz, yatırımlarla alâkalanarak bu sahada özel bir gayret gösterip müstahsil yatırımları hızlandırmak arzusunda. Bu bakımdan iktisadi gelişme ve refah artışına uygun koordine edilmiş bir yatırım programının hazırlanması tercih edilmektedir.

Kamu otoritesinin yatırım programları genel iktisadi siyaset elemanlarında olduğu gibi mutlak ve normatif kaideler halinde mütalâa edilemez. Fakat yatırım kararları sadece umumî ve bünyevi donneleri ihtiva eden bir kadro olarak farzedilebilir.

İcra safhasında kamu yatırımları finansman vasıtalarını, istihsal ve istihdam kapasitelerini harekete geçirerek iktisadi bir tesir meydana getirirler. Bunun d.şında her yatırım kararı geleceği oldukça uzun bir devre için geri dönülemeyecek şekilde taahhüt altına sokar ve bir çok hallerde diğer bağlı yatırımları gerektirir. Yatırımların bu vasfı, özel veya kamu olsun, müşterektir. Kamu sektörünün her yatırımı miktar bakımından genel olarak büyük olur ve tepkileri bütün iktisadi hayatta hissedilir. Umumi kadro içinde çeşitli alternatifler mevcut olduğundan, mali gayretlerin nihai iktisadi, içtimai fayda dereceleri yüksek olan gayelere tevcihi zaruridir. Esasen kamu otoritesi manevi bir borç altında bulunmaktadır. Zira kamu finansman vasıtalarının en mühim kısmı mecburi transferlerden, başka bir deyimle vergilerden sağlanır. Kamu yatırımlarının iktisadi, içtimai randıman derecesinin, saiki şahsi kazanç olan özel sektör yatırımlarına nazaran yüksek olmasının sebebi budur.

Yatırımların icrası sadece müspet bir netice husule getirmekle kalmayıp, bilhassa istikbal için bir provizyon teşkil ederek mal ve hizmet artışına yardımcı olurlar.

Her yatırım kararı hakikatte siyasi bir tasarruf olup, böyle kalmağa da esasen mahkumdur. Fakat bütün bu siyasi kararların saikleri münhasıran «Siyasi istical» ile izah olunamaz. Zira siyasi istical kıstasına dayanan kararlar, bilhassa istikbale muzaf bir provizyon olması sebebiyle yatırımların gayesinin gözden kaçmasına sebep olabilirler. Siyasi istical nazara alınınca ihtiyaçlar ve onların ani neticeleri genel olarak göz önünde bulundurulur. Bu takdirde neticeleri muayyen bir zaman

sonra hissedilecek hakiki verimli yatırımlar nazara alınmayabilir.

Yatırımların seçimine teknik, sosyal, ekonomik elemanlar istikamet vermelidir. Başka bir deyimle, siyasi kararların temelini objektif kıstaslar serisi teşkil etmelidir. İktisadi karakteri haiz elemanların tetkiki demek aslında yatırımların seçilmesindeki imkânların incelenmesi demektir. Bu seçim iki sebep dolayısı ile daima zaruri bulunmaktadır:

1 — Muayyen bir anda yapılması gereken çeşitli işler vardır, fakat bunların hepsi aynı zamanda yapılamaz. Zira teknik bakımından istihsal kapasitesi kafi gelmediği gibi, mevcut mali kaynaklar bütün projelerin icrasına yetişmez. Bundan hariç olarak asla tehlikeye konulmaması gereken mali ve nakdi şartları nazara almak icab eder.

Bütün bu sebepler, yatırımların zaman içerisinde icrası için bizi zorlar.

2 — Azami randıman sağlama mecburiyeti, projeler arasında bir tercih yapılmasını gerektirir. Filhakika mahdut imkânlar mümkün olduğu kadar verimli şekilde kullanılmalıdır.

Bu iki sebep, yatırım projelerinde bir priorite listesinin hazırlanmasını icab ettirir.

Eğer yatırım optimal rantabilite senesi içinde işletmeye açılırsa net geliri azami derecede olur. Vakitsiz her yatırımın icrası fuzuli bir kapasite yaratır ve tamamlayıcı finansman vasıtalarını, lâzım olduğu zamandan daha uzun bir süre için hareket halinde tutarak toplum için fiili bir kayıp yaratır.

Yatırımın devamlılık karakteri ve iktisadi gelişmede sağladığı uzun vadeli tesirleri, bunların daha önceden inceden inceye tetkikini, ekonominin ve bilhassa ekonominin yatırımla ilgili sahalarındaki gelişmelerin dikkatle incelenmesini gerektirir. Yatırımların iktisadi bakımından da incelenmesi halinde, bunların neticelerini önceden tahmin etmek zaruri bulunmaktadır. Filhakika netice tahminleri ile mas-

raf tahminleri mukayesesi, teklif edilen projelerin icrasını haklı çıkaracak temelleri vermiş olacaktır. Bu sahada ekonomik kalkul ve aktualizasyon bilâncoları mukayesesinin yardımı büyük olacak ve teklif edilen yatırım projelerinde, rantabiliteleri gittikçe azalan derecelerde olmak üzere bir priorite listesinin hazırlanmasına imkân verecektir.

Aktüalizasyon metodu sayesinde yatırım masrafları ve hesaplanan kârların aktüalize edilmiş değerleri mukayese edilir ve teklif edilen proje için rantabilite bakımından «Evet» veya «Hayır» denilmesine sebep olacak esaslar tespit edilmiş olur.

Özel sektör yatırımları ekseriya sağlanmaması muhtemel kâr imkânlarına göre kıymetlenir. Kamu otoritesi bu görüşe Devletin müteşebbis sayıldığı ekseri istihsalı ilgilendiren yatırımlarda iştirak edebilir. Yatırımların daha ziyade sosyal - ekonomik karakteri haiz olduğu hallerde Devlet Özel teşebbüse benzemez ve kazanç imkânları yerine yatırımın cemiyet için sağlayacağı rantabilite hesaplanır. Bu takdirde değerlendirme kıstası olarak rantabilite prensibi, kâr hesabı ve sosyal rantabilite hesabı olarak iki şekilde nazara alınır ve her iki halde de yatırım masrafları ve bu masrafların bu güne irca edilmiş değerleri mukayese edilir.

Kamu yatırımlarının icra ve netice safhalarında iktisadi hayat üzerindeki tesirleri neticesi, bunların konjonktür siyasetinin en mühim vasıtaları olarak zikredilmelerine sebep olurlar. Bu tesirler değişik yönde olabileceğinden konjonktür durumuna göre kârlı veya zararlı sonuçları tevhit edebilirler. Her yatırım, cinsine göre diğer bağlı yatırımları gerektiren çoğaltıcı bir hassaya maliktir. Ancak bu çoğaltıcı vasfı mutlak rakamlarla ifade edebilecek bir hesap tarzı henüz mevcut değildir. Bu boş sahada da ekonomik kalkülden istifade edilmelidir.

İdarenin yatırım kararlarının temelini ilmi ve objektif kıstaslar serisi teşkil etmelidir.

Yeni Yönetim Kurulu

GENEL KURUL TOPLANTISI

Mülkiyeliler Birliği Genel Merkezinin Yıllık Genel Kurulu 6. Şubat 1966 pazar günü saat 15.00 de yeni binasının alt kat salonunda toplandı. Bu yılki toplantıya arkadaşlar, eski yıllara oranla çok daha fazla ilgi göstermişlerdir.

Genel Kurul Başkanlığına Sırrı Kırçalı, kâtipliklere Nurettin Bilgiçer ve Şinasi Göktürk seçildikten sonra, Atatürkün manevi huzurunda saygı duruşu yapıldı. Bundan sonra gündemin maddelerine geçildi.

İlk olarak Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Açıkalin tarafından 1965 yılı faaliyet raporu, sonra Kâmil Erdeha tarafından Denetçiler Kurulu raporu okundu. Gündemde ayrı bir madde olarak yer alan «piyango hesaplarına ait sonuçlar ve bunun ibrasının» da bu madde ile birlikte görüşülmesi kabul edildiğinden, Yönetim Kurulu Başkanı tarafından bu konuda da gerekli açıklamalar yapıldı. (Yönetim Kurulu Raporu ve eşya piyangosu hesabının sonuçları diğer sayfalarımızda yer almıştır.)

Bundan sonra Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu ve Piyango Hesabının Sonuçları üzerinde görüşmelere geçildi. Üyeler, Birliğin çalışmalarından duydukları memnuniyeti belirttiler. Yönetim Kurulu, Denetçiler Kurulu ve piyango hesabının sonuçları alkışlar arasında ibra edildi.

Daha sonra 1966 yılı bütçesinin görüşülmesine başlandı. Bütçenin tümü ve fasılları üzerinde konuşan Kenan Onat ve Şeref Durugönül'ün teklifleri dikkate alınarak gerekli değişiklikler yapıldı ve 1966 yılı bütçesi kabul olundu. (Bütçe, diğer sayfalarımızda yer almıştır.)

Gündemin 6. cı maddesini teşkil eden seçimlere başlanmadan önce, yapılan bir teklif

dikkate alınarak Ana Tüzüğün 10/E maddesine göre, Birliğimize değerli hizmetleri geçen Sırrı Kırçalı'nın bir yıl için Fahri Başkanlığa seçilmesi oybirliğiyle kabul olundu. Sonra seçimlere geçildi. Adaylar tesbit olundu. Oylar kullanıldı. Cahit Sonbay, Doğan Canman ve Zühtü Yücelik'ten kurulu seçim komisyonu, oyları tasnif ederken Genel Kurul da gündem gereğince çalışmalarına devam etti.

Gündemin 7. ci maddesinde Ana tüzüğün 2. ci maddesinin değiştirilmesi yer almıştı. Bu hususta görüşmeler yapıldıktan sonra, üyelerin üçte iki çoğunluğuyla Ana Tüzüğün ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirildi:

«Madde 2. — Birliğin amacı ve konusu şudur:

A) Birlik mensupları arasındaki maddi ve manevi dayanışmayı sağlamak,

B) Maddi imkânlardan yoksun ve başarılı öğrencilerin yüksek öğrenim devresindeki öğrenimini tamamlaması için burslar tahsis ve yurt tesis etmek,

C) Yurt gerçeklerinin sosyal ve ekonomik yönden tetkik ve eleştirmesini sağlamak için yayında bulunmak, konferans ve açık oturumlar düzenlemek, anketler yapmak ve bu maksatla yarışmalar tertip ederek ödüller ihdas etmek,

D) Yüksek öğrenim gençlerinin boş zamanlarını kıymetlendirmek üzere yapacakları spor faaliyetlerine destek olmak,

E) Yardım ve ölüm sandıkları tesis etmek,

F) Birliğin tesislerini, aydınların istifadesine açık bulunduracak tarzda, kütüphane, konferans salonu ve öğrenci yurdunu kapsayacak şekilde düzenlemek ve genişletmek.»

Mevcut üyelerin yirmiden birinde fazlasının teklifi üzerine Ana Tüzüğün 12. ci maddesinde aşağıda yazılı (E) fıkrası eklendi:

«E) Birlik gayelerinin tahakkukunu temin maksadıyla asli üyelerden müteşekkil kollar ve komiteler ile istişari heyetler kurmak ve bunların çalışış tarzlarını düzenlemek»,

Gündemin sekizinci maddesi olan Birlik alacaklarına dair görüşme sonunda bunların yeni seçilecek Yönetim Kurulu tarafından takibi kabul olundu.

Gündemin dileklere ayrılan son kısmında bir çok üyeler söz alarak çeşitli dilek ve temennilerde bulundular. Ergun Gökdeniz, bir Mülkiyeli allerjisinin başladığını belirterek, bunun yersizliğini ortaya koydu. Fuat Kıvanç, Hukuk Fakültesi muadelet imtihanı yerine SBF kuruluş statüsü içinde bu hakkın yer almasının en uygun çare olacağını ileri sürdü. Erdoğan Alıveren, kurulacak ölüm sandığının finansmanı için her ölümdede 10 lira toplanması yerine, üyelerinin maaşlarından örneğin ayda %3 gibi bir kesinti yapılmasının daha uygun olacağını belirtti. Fazıl Kafadar, kütüphane tesisini ve okuma salonunun kurulmasını savundu. Erdoğan Serpil, Mülkiyeliler Birliği Spor Kulübüne daha fazla yardım yapılmasını istedi.

En sonra, İstanbul Şubemizin Genel Kurulda okunmak üzere gönderdiği yazı okundu. Yazıda, İstanbul'da da bir «Mülkiye Sitesi» kurulması zorunluğuna değiniliyor, bu hususta

çalışmalar yapılması isteniyordu. Bu istek, üyelerin tasvipleriyle karşılandı.

Çok samimi bir hava içinde geçen Mülkiyeliler Birliğinin 24. ci Genel Kurul toplantısı, böylece pazar günü geç vakitte çalışmasını bitirdi.

Yeni seçilen Denetçiler Kurulu ve Haysiyet Divanı üleriyle, seçimi müteakip toplanarak aralarında iş bölümü yapan Yönetim Kurulu üyelerinin isimleri aşağıdadır:

Yönetim Kurulu :

Başkan	: Ayhan Açıkalm
II. ci Başkan	: Kâmil Erdeha
Genel Sekreter	: Ertuğrul Baydar
Sayman	: Beycan Tavus
Lokal yöneticisi	: Fatin Tayşi
Üye	: Neylân Tek'er
Üye	: Fazıl Kafadar

Denetçiler Kurulu : Haysiyet Divanı :

Ergun Gökdeniz	Şeref Durugönül
Adnan Barlas	Kenan Onat
Mehmet Oktay	Cahit Sonbay
	İlhami Atasagun
	Şinasi Göktürk

Gençler...

İstikbal için tahsiliniz kadar, tasarruflarınızda mühimdir.

H

Harçıklarınızdan arıtırarak yapacağınız tasarruf tecrübeli bir banka sayesinde size birçok faydalar sağlayacaktır

27 YILLIK TECRÜBESİ İLE GÜVENECEĞİNİZ BANKA

TÜRKİYE HALK BANKASI

YURDUN DÖRT KÖŞESİNDE EMRİNİZDEDİR.

Perdelik ve Fantazi Ropluklar

Gömeleklik Hosseler

Bankacılıkta Zengin İkramiyeler

Çimento Sümermika

Bol Çeşit Basmalık

Meltem Ropukları

Kadın Erkek Kumtaşları

İpek ve Koton Gablenler

Porselen Mamülleri

Kaliteli Halılar

Kundura ve Çanta Valiz Mamülleri

Pamuklu Mamülleri

Yünlü Mamülleri

UCUZ - SAĞLAM - BOL
 ÇEŞİTLİ MAMÜLERİMİZ ve
 BANKACILIK HİZMETLERİ İLE
 SAYIN HALKIMIZIN HİZMETİNDE ve EMRİNDEDİR...

SÜMERBANK

Küçük Tasarruflarınıza
Büyük İmkânları
**TÜRKİYE VAKIFLAR
BANKASINDA
BULABİLİRSİNİZ**

**ömür boyunca
AYLIK GELİR
ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ**

**VADESİZ HER 100 Liraya
VADELİ HER 50 Liraya
Bir Kur'a Numarası**

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

TASARRUFLARINI
DEĞERLENDİRMEK
İSTİYOR...

HANGİ BANKAYA
YATIRAYIM DİYE
DÜŞÜNÜYOR...

TÜRKİYE
EMLÂK KREDİ
BANKASI *ı*
Tercih ediyor ...

SAVAŞ REKLAM - ANKARA

Çünkü, paranızın emniyeti, 0/0 6,5 a kadar faiz, bütün çekilişlerde,
apartman daireleri ve zengin para ikramiyeleri

**istikbalinizi şansa değil T. C. Ziraat
Bankasında açtığınız tasarruf
hesabına bağlayınız**

**YURDUN HER YERİNDE
HER TÜRLÜ BANKA
MUAMELELERİNİZ VE
TASARRUFLARINIZ
İÇİN DAİMA**

T.C. ZİRAAT BANKASI

Akaryakıt ihtiyaçlarınızda

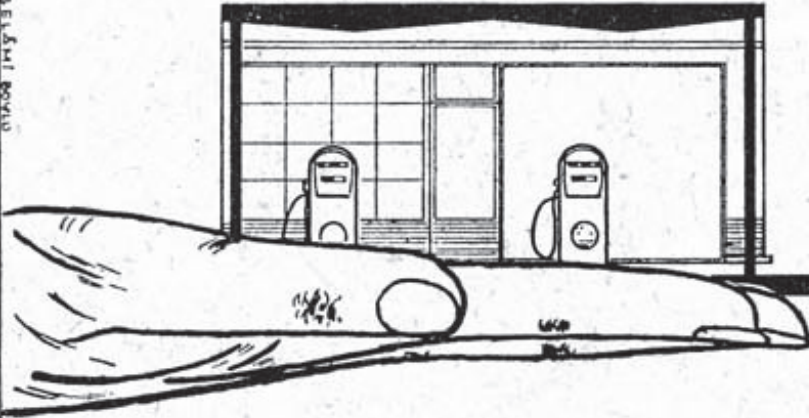

PETROL OFİSİ

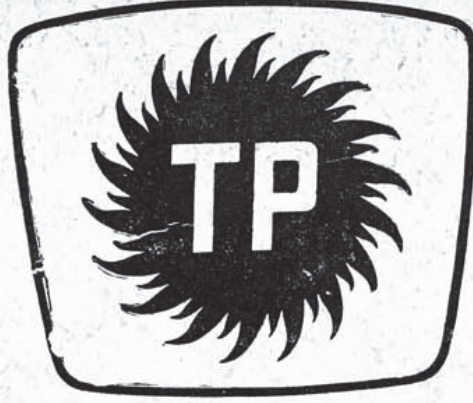
Size en yakın
dost elidir.

SENİN ÖZ
MALIN OLAN
PETROLÜ KULLAN.

Yurdun her yerinde
%100 randımanlı

Petrol Ofisi akaryakıtlarını arayınız

Türkiye Petrolleri A.O.

Türk İşçilerinin Alınlarını, Daima Kendi Öz
Kaynaklarımızdan Üretilen Akaryakıtı
Kullanmakla Değerlendiriniz

T.P. DAİMA HİZMETİNİZDEDİR

TÜRKİYE PETROLLERİ ANONİM ORTAKLIĞININ YÜKSEK VESİFLİ AKARYAKIT
ÜRÜNLER SAYESİNDE, «DAHA AZ MASRAFLA DAHA ÇOK KİLOMETRE»
YAPMAK KABİLDİR.

İLLER BANKASI

Sermayesi 600.000.000,- TL.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köylerin Harita, İmar plânları, Su, Elektrik,
Turizm ve Yapı tesisleri proje ve yapımları için kurulduğu günden bugüne
kadar İllerBankası faizler hariç 2.061.405.717,— liralık yatırım yapmıştır.

**YURT KALKINMASINA KATILABİLMEK İÇİN MEVDUATINIZI İLLER BANKASIN-
DA BİRİKTİREBİLİRSİNİZ.**

Kamu yararı türlü tesisler için İller Bankası'nın son yıllardaki yatırımları
da şöyledir :

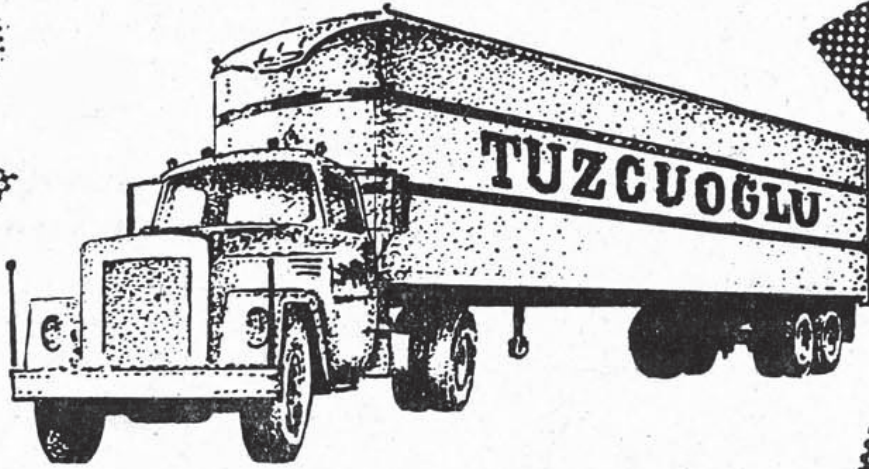
1960 yılı fiilî yatırımı	167 Milyon TL.
1961 » » »	161 » »
1962 » » »	171 » »
1963 » » »	190 » »
1964 » » »	191 » »
1965 » » »	221 » »

Toplam 1 Milyar 101 Milyon TL.

1966 Yılı programında ele alınan işlerin toplam keşif bedeli 530.000.000,—
lira olup, fiilen yatırılacak miktar 212.901.000,— liradır.

TUZCUOĞLU

Evden-eve Bütün Dünyaya Nakliyat

Cev. B. B. B.

SAYIN OKUYUCULARIMIZ

DERGİNİN FİATI (2) LİRA, YILLIK ABONESİ (5) LİRADIR.

DERGİ POSTA İLE GÖNDERİLMEKTEDİR: ALMAYAN ARKADAŞLARIN ADRESLERİNİ BİLDİRMELERİNİ RİCA EDERİZ.

DERGİMİZİ ALANLARIN ABONE BEDELLERİNİ MAKBUZ MUKABİLİNDE BİRLİĞE ÖDEMELERİNİ VEYA POSTA YAHUT BANKA HAVALESİYLE BİRLİK ADRESİNE VEYA BU MAKSATLA ZİRAAT BANKASINDA AÇTIRILAN AŞAĞIDAKİ HESABA YOLLAMALARINI RİCA EDERİZ:

ZİRAAT BANKASI YENİŞEHİR ŞUBESİ 14162 NO.LU HESAP - ANKARA

Ç A Ğ R I

DERGİMİZİN SAYFALARI MÜLKİYELİLERİN VE BÜTÜN AYDINLARIN İDARE-İKTİSAT-MALİYE-HUKUK VE SİYASAL BİLİMLER ALANINDAKİ YAZILARINA VE İNCELEMELERİNE AÇIKTIR.

M Ü L K İ Y E L İ L E R B İ R L İ Ğ İ D E R Ğ İ S İ

Mülkiyeliler Birliği Genel Merkezinin Yayın organıdır

Üç ayda bir yayınlanır

Yıl 1, Sayı 2, Ocak - Mart 1966

Sahibi: Birlik adına Genel Başkan **AYHAN AÇIKALIN**

Yazı işlerini fiilen yürüten sorumlu müdür: **MUZAFFER UYGUNER**

Dış kapak kompozisyonu: **DOĞAN TÜRKER**

BU SAYIDA YAYIN KURULU:

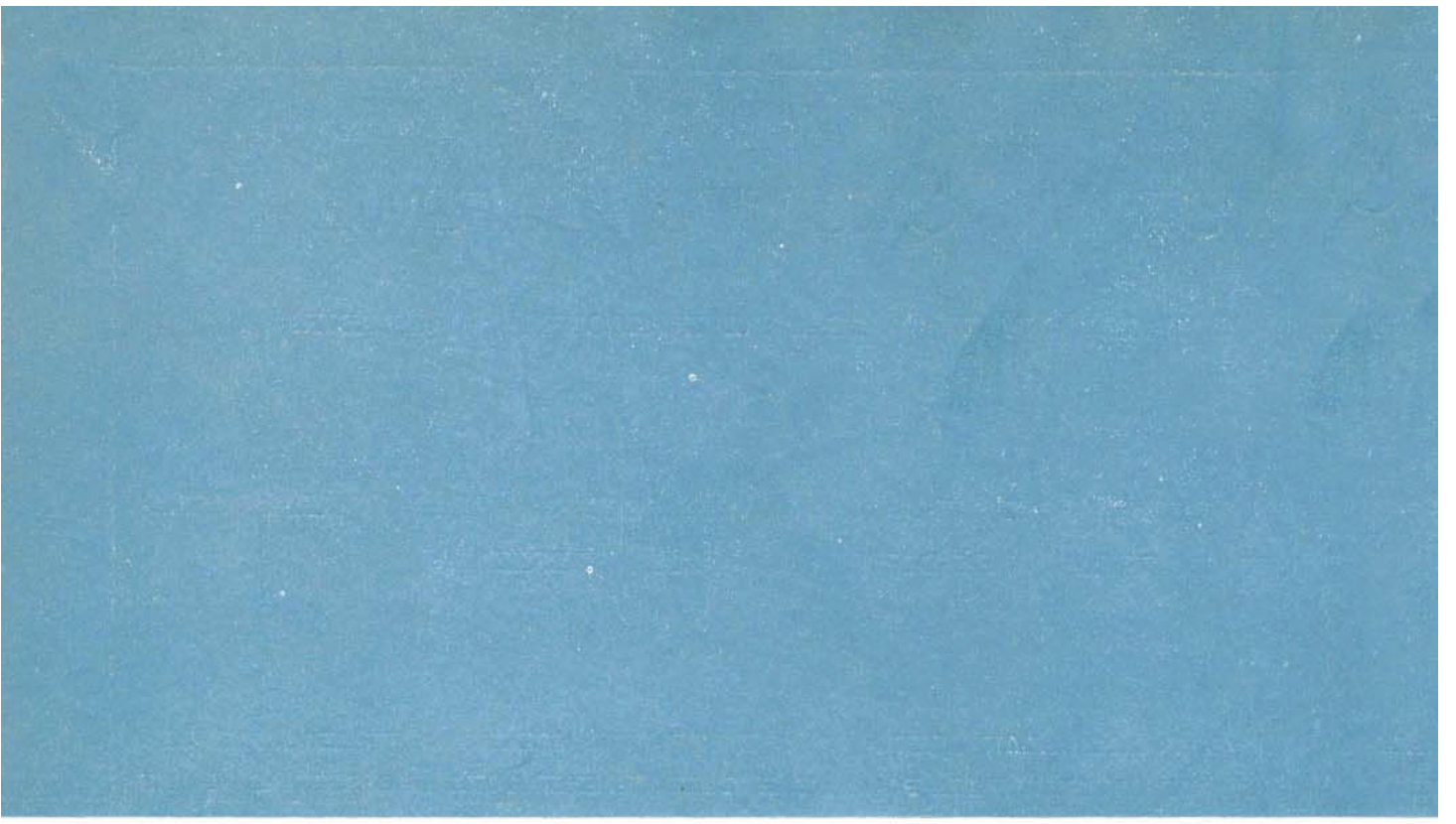
MUZAFFER UYGUNER — AYHAN AÇIKALIN — ZÜHTÜ YÜCELİK — NİHAT AŞAR — YAHYA BENEKAY — KAMİL ERDEHA — NECATİ İTEZ.

Gönderilen yazılar yayımlansın veya yayınlanmasın geriye verilmez. Yazılardaki fikir ve görüşler yazarlarına aittir. Yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

YÖNETİM YERİ: MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ - KONUR SOK. No: 1. ANKARA. Tel. 12 18 98

Baskı : Yeni Desen Tic. Ltd. Şti. Matbaası — ANKARA.

MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ GENEL MERKEZ BİNASI